

»Salt, strömming, kokemjöl, torr fisk»

MAT FÖR SKEPPSFOLK, EN PROVIANTLISTA FRÅN ÅR 1608

DJURHAMN I STOCKHOLMS SKÄRGÅRD är en av de många hamnar där skepp i äldre tider kunde ankra i väntan på gynnsamma vindar. Här fanns en stor och djup naturhamn alldeles intill den stora farleden och väl skyddad från den blåsiga Kanholmsfjärden. Numera är Djurhamn en relativt djup och stor havsvik, lätt åtkomlig för båtar. För flera hundra år sedan var hamnviken betydligt djupare och skar långt in i det som i dag är tät granskog på Djurölandet. Denna skyddade hamn låg utmärkt till för alla de örlogs- och handelskepp som var på väg till eller från Stockholm.

Den svenska örlogsflottans hemmahamn låg i början av 1600-talet inne i Stockholm. Eftersom vägen genom skärgården är lång och krokig behövdes anhalter på vägen, bra och vindskyddade hamnar där man kunde invänta förstärkning, samla trupper och, inte minst, vänta på de rätta vindarna.

De stora fullriggade örlogsskeppen under vasatiden var svärmanövrerade och en eskader på flera fartyg krävde stort vattenutrymme. Det var inte alla öar i Stockholms skärgård som kunde erbjuda en god hamn till sådana ekipage. Men för de fartyg som skulle segla österut var de djupa naturvi-

ÖL I STÄLLET FÖR VATTEN

För soldater kunde det vara lika farligt att dricka vatten som att delta i strid. I oktober år 1627 skrev Gustav II Adolf ett brev till sin kansler som befann sig i krigslägrer i Pillau. Han hade då fått reda på att »vattnet vid Pillau, som knektarna pläga dricka av, är så slemt och förgiftigt, att den som en resa eller några dricker av det, kan mista sin hälsa därigenom och dö bort.» Kungen befallde därför att soldaterna skulle få öl i stället för vatten.

Stockholm var i början av 1600-talet en mycket lantlig stad som i mångt och mycket fick sin karaktär av alla de sysslor som utfördes i anslutning till vatten, bryggeri och stränder. Goda fiskevatten fanns både i och i närheten av Stockholm – Fatburen på Södermalm, Klara sjö, Strömmen och flera andra vatten.